

PRIMĂRIA ORAȘULUI BĂILE GOVORA

Mihai Mecu, Valentin Dolfi, Radu Geiculescu

BAILE GOVORA - DATE ȘI IMAGINI ÎN TIMP

(schiță monografică)

Vedere generală a Băilor Govora - 1900

BĂILE GOVORA - FEBRUARIE 2008

*„La dreapta șoselei o bisericuță străveche
îngenunchiată pe un dîmb – pe care localnicii
o numesc Troița – ne arată cu brațul unei turle
fundătura unde stau ascunse Băile Govora.
La stînga, apa Hinței se prelinge pe lîngă
regimentele de sălcii și verdele grădinii de zarzavat.”*

(Bogdan Amaru – Viața romanțată a Băilor Govora)

Băile Govora – vedere din parc - 1916

Mănăstirea Govora

Trecutul stațiunii balneoclimaterice Băile Govora este strâns legat de cel al Mănăstirii Govora – unul dintre cele mai vechi monumente de arhitectură feudală din țara noastră. Retrasă printre copaci seculari la adăpostul unor ziduri groase fortificate, mănăstirea se află la cca. 5 km depărtare de centrul stațiunii și la mai puțin de 2 km de comuna Govora, pe o vâlcea în partea dreaptă a pârâului Govora.

Construită inițial (conform tradiției) încă dinaintea de Mircea cel Bătrân, de câțiva călugări fugiți din Peninsula balcanică; într-un document din 3 noiembrie 1533 se spune că există „*de când este Țara Românească*”, iar în altul din 1 aprilie 1551, de pe vremea lui Mircea-Vodă Ciobanul, se menționează că a fost „*pustiită*” în vremea lui Vlad Țepeș (1456 – 1462) de către marele boier Vlad-Vodă Călugărul, așa cum rezultă dintr-un act de danie din 4 februarie 1488, prin care voievodul întărește Mănăstirii Govora „*ocina numită Hința cu tot hotarul*”, mănăstirea este rezidită din temelii în anul 1496, în timpul domniei lui Radu cel Mare (1496 – 1508) – care așa cum precizează un document din 1551 – „*au găsit-o pustie și stricată ... au dres-o și au înfrumusețat-o*”.

În timpul lui Matei Basarab (1632-1654), mănăstirea a fost refăcută, întărită cu ziduri și cu trei turnuri de apărare prevăzute cu creneluri.

Tot atunci a fost clădită actuala biserică și s-au amenajat încăperile care au adăpostit o tipografie. Restaurările au fost continuate de Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714) în anul 1701-1702, așa cum reiese și din pisania pusă la intrarea bisericii „*... în zilele luminatului Domn Io Constantin Bâsarab Voivodu ... au prefăcut-o din temelii, înfrumusețând-o cu zugrăveli și cu toată podoaba ei*” ... *sfârșindu-se*” la anii de la zidire 1729 (1711) iulie 23”. Pictura murală interioară executată atunci de zugravii Iosif ermonah, Hranite, Theodosie și Ștefan, ni-l înfățișează drept ctitor pe Radu cel Mare, împreună cu soția sa Doamna Cătălina.

Demne de vizitat sunt cele 8 portrete native din pronaos (Constantin Brâncoveanu, Radu cel Mare, mitropolitul Antim Ivireanul, ș.a.) operă a acelorași renumiți zugravi.

Tot în timpul domniei lui Brâncoveanu s-a ridicat și impunătorul turn – clopotniță de la intrare, s-au făcut reparații la clădirile mănăstirii, s-a ridicat o nouă catapeteasmă din lemn, cu valoroase decorații specifice epocii (cu chenare și brăie în care se văd motive vegetale), se reface întreaga pictură a bisericii, așa cum poate fi văzută astăzi. Restaurări ulterioare au mai fost executate în 1783 – 1787 (cu refacerea picturilor) în 1920 și în 1957 – 1959.

Biserica Mănăstirii Govora

În incinta mănăstirii, în încăperile boltite ale clădirilor se află organizat un mic muzeu în care sunt expuse străvechi obiecte de cult și gospodărie casnică, icoane cu vechime de trei – patru secole, cărți bisericești rare din veacurile al XVII – lea și al XVIII – lea, etc.

Mănăstirea Govora avea să intre în istoria culturii noastre mai ales prin faptul că aici, în timpul lui Matei Basarab – în 1636 – este adusă de la Kiev unde era mitropolit Petru Movilă o tiparniță, de sub teasurile căreia vor ieși mai multe cărți.

În cei șapte ani de activitate tipografică vor fi tipărite următoarele cărți: „**Psaltirea slavonă**” – (1637 și 1638), „**Pravila cea mică**” – (1640), „**Ceaslovul**” – (1640) și „**Evangelhia învățătoare**” – (1642).

În Predoslovie „**Psaltirii slavone**”, tipărită la 30 ianuarie 1637 „*Din porunca iluminatului domn Io Matei Basarab voievod*” de către Meletie Macedoneanul, aflăm date prețioase cu privire la activitatea acestui iscusit tipograf govorean. El menționează: „... m-am aprins de dragoste acest meșteșug al tipografiei ... la mănăstirea Zugrav de pe muntele Athos, ctitorie a lui Ștefan cel Mare”.

Cuvinte emoționante întâlnim și în Predoslovie „**Psaltirei slavone**” din 1638, constituind un cald omagiu adus tipografiei. Adresându-se cititorilor săi, domnitorul Matei Basarab menționa: „*vă rog dar pe voi conlocuitorii țării noastre și mai ales pe voi frați ... să păstrați cu îngrijire acest dar, vreau să zic această tipografie, ... caun dar prea cinstit*”.

Cea mai importantă lucrare realizată este „**Pravila**”, numită și „**Pravila de la Govora**” (cu 164 de file), tipărită în șapte săptămâni de Meletie Macedoneanul în timpul lui Matei Basarab: „*Tipărindu-se au în tipari prea iluminatului Domn Io Matei Basarab Voevodă a toată țara Ungrovlahiei în mănăstirea Govora*”. La realizarea acestei lucrări participă cele mai de seamă personalități ale timpului: Udriște Năsturel – publică pe pagina a treia o poezie la stema țării, Meletie Macedoneanul și Ștefan de Ohida sunt tipografi, iar traducerea după un manuscris aflat în țara noastră, „*din limba slavonă în limba românească*”, este realizată de Mihail Moxa.

Pe pagina a doua a cărții este prezentată stema Țării Românești cu următoarea inscripție „*La prealuminata stemă a milostivilor Domni Basarabi ...*”, urmată pe pagina a treia, de versuri dedicate stemei și domnului Țării Românești.

Monument de cultură românească veche, „**Pravila**” este întâia carte de legi tipărită în limba română cuprinzând hotărâri ale dreptului autohton civil și canonic.

Așa cum se desprinde și din cuprinsul Predosloviei, scopul principal al traducerii și tipăririi ei este de-a pune în circulație cărți în limba română: „*Socotit-am că mai toate limbile au carte pre limba lor. Cu aceia cugetaiu și eu ... să scotu această carte anume Pravila, pre limba românească*”. „**Pravila de la Govora**” va fi tipărită într-o ediție specială și pentru Transilvania.

În 1640, după cum menționează Ștefan Pașca, se tipărește un „**Ceaslov**” care este considerat cea mai veche carte de acest gen publicată în țara noastră¹. Textul va fi semnalat de profesorul N. Drăganu în Biblioteca Universității din Cluj.

Ultima carte „**Evangelhia învățătoare**” (1642), numită și „**Cazanie**”, începe a se tipări la Govora și se va termina la mănăstirea Dealu (1644), lângă Târgoviște.

„*Cu voia luminatului Domn Mateiu Basarab voevod*”. „*Acest izvor de apă dulce și pururea curătoriu*”, cum avea să fie numită această carte de la Govora din 1642, va fi tradusă din limba rusească „*pre limba românească*”, cu osteneala și izvodirea ieromonahului Silvestru. La realizarea acestei lucrări un ajutor deosebit îl va acorda luminatul cărturar Udriște Năsturel, cumnatul domnitorului Matei Basarab.

Mănăstirea Govora

În Predoslovie se mai menționează: „*Și s-a început a se tipări această carte numită Evanghelie cu învățătură în mănăstirea Govoreii și s-a sfârșit în mănăstirea din Deal ...*”. „**Evangelhia învățătoare**” este prima carte tipărită în țările române cu pagini numerotate.

Toate cărțile care s-au tipărit la Mănăstirea Govora au fost împodobite cu frumoase inițiale și frontispicii și tipărite după moda vremii în roșu și negru. Ele au avut un rol important în formarea și dezvoltarea limbii române.

Tot vechile hrisoave aduc și prima mențiune despre izvoarele minerale de aici, căci la 21 septembrie 1494 hotarele ocinei Hința, întărită lăcașului monahal de către voievodul Radu cel Mare, sunt fixate și la „*vârful care fierbe*”, situat între Gătejești și Prajila.

Coroborând informația documentară despre „*vârful care fierbe*” cu tradiția orală, se poate aprecia că apele minerale de aici au fost folosite empiric, încă din evul mediu. Reumaticii făceau băi la Mănăstirea Govora și iodul se transporta în butoaie și era încălzit cu pietre încinse.

¹ Ștefan Pașca, Cel mai vechi Ceaslov românesc, București, 1939.

Așezarea geografică și căile de acces

Stațiunea balneoclimaterică Băile Govora este așezată în zona subcarpaților Getici ai Vâlcii, la 18 km. de capitala județului, fiind străjuită de dealurile Piscupia la sud-vest, Baba Floarea la vest, Păușești și Bârlogului la nord-vest, Huniei la nord, Tătarul și Stogșor la est.

Suprafața întregii localități este de 1.379 ha și mai cuprinde satele Curăturile, și Gătejești. Populația localității era în anul 1995 de 3.023 locuitori. A devenit comună urbană în 1927, iar în anul 1930 a fost declarată oraș.

Din punct de vedere geografic orașul se găsește la intersecția paralelei $45^{\circ} 5' 49''$ latitudine nordică, cu meridianul $24^{\circ} 9' 20''$ longitudine estică.

Băile Govora – vedere generală

Orașul se învecinează la nord-est cu comuna Bunești, la nord cu comuna Stoenești, la nord-vest cu comuna Pietrari, la vest cu comuna Păușești, la sud-vest cu comuna Frâncești și la sud-est cu comuna Mihăești. Băile Govora sunt drenate pe o lungime de aproape 2 km. de pârâul Hința care izvorăște din apropierea dealului Păușești și se varsă în pârâul Govora, având ca afluenți pe malul stâng, pâraiele Bârlogeanu și Valea lui Țigănilă. Pârâul Hința este canalizat parțial începând de la Izvorul Ferdinand și până la podul de pe strada Pieții, pe o distanță de aproximativ 1 km.

Orașul Băile Govora este situat la 18 km. de Rm.Vâlcea și la 12 km. nord-vest de gara C.F.R. Govora, de pe linia ferată Sibiu–Piatra Olt, respectiv la 110 km. de Sibiu, 119 km. de Craiova, 75 km. de Piatra Olt și 200 km. de București. La 3 km. de stațiune trece șoseaua națională Rm.Vâlcea – Tîrgu Jiu (DN 67). Stațiunea este deservită de autobuze care circulă pe traseul Rm.Vâlcea – Băile Govora și retur. De asemenea, stațiunea este legată prin linie de autobuze și de București (200 km) prin curse directe.

Harta județului Vâlcea

În limitele actuale stabilite în anul 1968, teritoriul orașului se învecinează cu comuna Bunești la nord-est, cu comuna Mihăești la sud-est, cu comuna Păușești la sud-vest și cu comuna Stoenеști la nord-vest. Altitudinea la care se află stațiunea este de 330-380 m.

Declarat oraș încă din anul 1927, cu o populație de circa 3023 locuitori (1995), Băile Govora sunt așezate în depresiunea anonimă, fiind străjuite din toate părțile de dealuri: Piscupia și Prăjile la nord, Păușești la vest, Baba Floarea, Curăturile, Zăpodul la sud și Cerbul – Bodeanca la est.

Orașul Băile Govora este situat la 18 km de Rm. Vâlcea și la 12 km vest de gara C.F.R. Govora de pe linia ferată Sibiu – Piatra Olt, respectiv la 110 km de Sibiu, 119 km de Craiova, 75 km de Piatra Olt și 200 km de București.

La 3 km de stațiune trece șoseaua națională Rm. Vâlcea – Târgu Jiu (DN 67).

Stațiunea este deservită de autobuze care circulă pe traseul Rm. Vâlcea – Băile Govora și retur. De asemenea, stațiunea este legată prin linie de autobuze și de București (200 km) prin curse directe.

Toponimia localității

După unii cercetători denumirea de Govora ar deriva din slavonul „govor” care înseamnă „murmur”. Cercetări mai noi avansează cuvântul latinesc „cavula” care prin rotacizare a derivat în „govora”.

Băile Govora – scurt istoric

După secularizarea averilor mănăstirești din anul 1864, ocina Hința, ca și celelalte proprietăți apropiate mănăstirii Govora, intră în stăpânirea foștilor clăcași mănăstirești.

Descoperirea izvoarelor minerale și începutul folosirii lor științifice duc la situația ca o parte din terenurile atribuite localnicilor prin reforma agrară a domnitorului Al. Ioan Cuza din 1864 să fie răscumpărate de stat cu ajutorul unui credit de 1 milion de lei votat de Camera Legiuitoare în vederea realizării captărilor și transformarea așezării într-o stațiune balneară. Apele minerale erau cunoscute și folosite empiric încă din anul 1848, după cum este consemnat într-un raport redactat de Primăria orașului Băile Govora în anul 1934. În acest raport se relatează că în anul 1877 generalul doctor Nicolae Popescu-Zorileanu a înființat o ambulanță militară rurală, în care, începând cu anul 1878, sunt tratați militari veterani de război și câțiva pelagroși aduși de peste Milcov, cu iodul obținut din puțul forat de Societatea austriacă „Klaus & comp.” cu sediul în Rm. Vâlcea. Această societate a forat mai multe puțuri cu intenția de a exploata petrolul din zonă dar cum acesta s-a dovedit a fi impropriu industrializării, societatea a abandonat săpăturile iar câțiva ani mai târziu izvoarele au fost amenajate conform planurilor inginerului francez Iranlic Bochet, proiectantul captărilor de la vestitele stațiuni Vichy și Aix-les-Bains. În anul 1887 încep ample

Generalul doctor
N. Popescu - Zorileanu

lucrări de captare și de amenajare a primului stabiliment de băi sub conducerea inginerului francez Papon de Lemaigné, lucrări încheiate în anul 1889. Tot din acest document reiese că stațiunea a fost inaugurată oficial la 1 iunie 1889 când a fost introdusă apa potabilă și iluminatul public în întreaga stațiune.

Vila Cecille

Profilată inițial pe tratamentul gutei, pelagrei și în special al sifilisului sub toate formele și cu toate sechelele, după apariția antibioticelor și în urma cercetării științifice susținute desfășurată în cadrul Institutului de Balneologie și Fizioterapie, stațiunea Băile Govora și-a dovedit eficiența în tratamentul a foarte multe boli. Astfel s-a trecut treptat la tratamentul multor forme de reumatism, al

tulburărilor circulatorii periferice și ulterior al căilor respiratorii superioare, al afecțiunilor neurologice periferice și centrale prin aplicarea atât a metodelor clasice de tratament cât și a ultimelor descoperiri din domeniu.

Inițial, de la înființare și până în 1911 la dispoziția pacienților se aflau 3 hoteluri și un stabiliment de băi construite de către Stat, între 1886-1890, dintre care 2 există și în prezent. Pe lângă acestea diferiți întreprinzători particulari au construit vile și hoteluri dintre care cele mai mari erau Vila „Bunescu” și Hotelul „Ștefănescu” cel din urmă cunoscut în prezent sub numele de Vila nr.11.

Între anii 1890 și 1894, stațiunea începe să capete aspectul cunoscut prin construirea de hoteluri, stabilimente de băi, prin amenajarea parcului și captarea definitivă a izvoarelor. Odată cu conturarea stațiunii în jurul anului 1900 și până în anul 1910 se construiesc majoritatea vilor particulare: Dr. Țăranu (actualul sediu al bibliotecii orașenești), Iliescu, Esmeralda, Ivanovici (Morariu), Cecille, Constanța-Marieta, Bereșteanu, Dr. Popovici, Ana, Bunescu, Butta, Antoinette, Paulinescu, Eftimiu, Minucachi ș.a. Astăzi multe dintre ele nu mai există. Prin dispariția lor o mare parte din farmecul Govorei de altă dată a dispărut definitiv.

În anul 1894, guvernul hotărăște ca noul așezământ balnear să poarte numele de „**Stațiunea balneară Govora**”. La început de drum al stațiunii s-a simțit din plin mâna de gospodar priceput și grija statornică a generalului doctor N. Popescu – Zorileanu, părintele unuia dintre pionierii aviației românești, inginerul Mircea Zorileanu. Prin grija sa neobosită, reușește ca între 13 iulie și 8 septembrie 1903, să tipărească periodicul „*Govora – buletin al stațiunii balneare Govora*” în care erau publicate reclame, indicații de tratament și lista cu vizitatorii.

Monografia sa „*Apele minerale de la Govora*” publicată în 1887, redă aspectele tehnice și medicale ale stațiunii care a fost inaugurată oficial în 1889.

În 1906, generalul doctor N. Popescu – Zorileanu tipărește și primul ghid medical al stațiunii „*Govora și chestionarul ei*”.

La începutul secolului XX, stațiunea dispunea de un stabiliment de băi cu 50 de cabine și 2 bazine mari pentru băi cu 50 de cabine și 3 hoteluri ale statului și numeroase vile particulare. Statisticile consemnează că în anul 1905 la Govora au fost tratați 18.009 bolnavi.

Vila Esmeralda

Pentru asigurarea legăturii între stația C.F.R. Govora și stațiune, din mai 1905 începe să funcționeze „un serviciu de bricuri și tramcare”, organizat de M. Rădulescu Ghidarcea din Craiova. La insistențele dr. N. Popescu – Zorileanu, în același timp, se dădea aprobare – să se deschidă pe același traseu o cursă cu două automobile. Motivând propunerea sa, dr. Zorileanu sublinia: „...până aici transportul se făcea cu birjii lipsite de confort în care nu încap decât două persoane ce sunt supuse la supliciul unei zdruncinături neplăcute timp de aproape o oră și jumătate pe arșița soarelui de vară, pentru suma de 6-8 lei. Cu automobilul, traiectul durează 20 de minute și e mult mai agreabil, costând același preț în care se cuprinde și transportul a 50 kg de bagaje de persoană ce se vor face cu căruțe angajate.”

În anul 1904 au urmat cura la Govora 18.908 pacienți dintre care 69 % s-au vindecat. Pentru oamenii nevoiași Ministerul de Interne a trimis o ambulanță cu 300 de paturi iar Ministerul de Război a construit mai multe barăci din lemn, tencuite și care adăposteau 180 de paturi.

Adevăratul reviriment în viața stațiunii îl constituie înființarea în anul 1910 a „Societății Govora-Călimănești” care a avut o continuă preocupare în direcția dezvoltării și modernizării localității.

În același an se introduce curentul electric, vechile lămpi cu gaz fiind înlocuite. În primii ani după cesionare, societatea investește bani și reconstruiește pavilionul băilor.

Hotelul Palace – emblema stațiunii – a fost construit între anii 1911 – 1914, după proiectul contractat de dr. Botescu și ing. Germani, având ca model un hotel din stațiunea Ioachimsthal, Elveția, proiectat de către arhitecții E. Doneaud și E. Puklicki și ing. constructor N. Brădescu. Hotelul are 195 de încăperi, luminate fiecare de soare în decursul unei zile. Golurile din zidărie (uși și ferestre) însumează numărul de zile dintr-un an: 365.

Izbucnirea primului război mondial, intrarea țării noastre în marea conflagrație și trecerea frontului inamic pe aici, au avut urmări nefaste pentru stațiune. Înainte de a trece în stăpânirea armatei germane de ocupație, dotările și spațiile de cazare au fost folosite pentru soldații români răniți și refugiați din zona frontului. Un raport din anul 1919 arăta că trupele inamice au ridicat toate utilajele și le-au transportat în Germania, iar obiectele din

bronz, aramă, alamă și fontă au fost duse la topit. Refacerea stațiunii după primul război mondial a durat mai bine de doi ani, perioadă în care ea a funcționat sporadic, întâmpinând mari dificultăți.

După război, ca urmare a refacerii stațiunii și dezvoltării localității, prin construirea de noi vile și clădiri particulare, în anul 1927 Govora este declarată oraș. Statisticile consemnează și ele creșterea afluenței de vizitatori, de la 31 în anul 1917, la 5254 în anul 1927, ca apoi numărul să oscileze între 3000 – 4000 până în anul 1934, ca urmare a crizei prin care trecea economia țării. Odată cu încheierea perioadei de criză se constată un reviriment, crescând afluența de vizitatori, mai ales după anul 1936, când intra în circuit și noul hotel „Balneara” (actual „Parc”), una din primele clădiri cu

arhitectură cubistă din România.

În anul 1938, numărul vizitatorilor atinge cifra record de 5370, după care afluența scade continuu datorită pregătirilor și declanșării celui de al doilea război mondial. Astfel, în anul 1940 au fost 1409 vizitatori, iar în

anul 1941, doar 714.

Pentru nevoile armatei române sunt rechiziționate aproape toate hotelurile și vilele mari în care sunt instalate spitale militare. Societatea „Govora – Călimănești”, ajunsă în impas financiar este nevoită să vândă hotelul „Balneara”, în anul 1943, Institutului general de asistență, economie și credit al funcționarilor și pensionarilor publici.

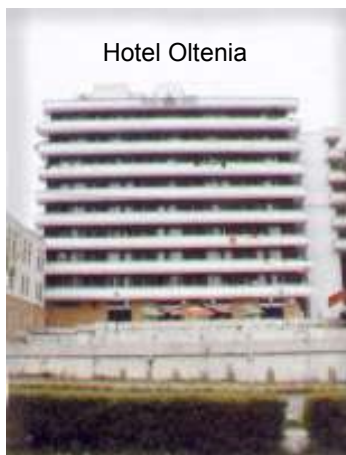
Războiul și-a lăsat amprenta și asupra stațiunii, așa cum remarcă o dare de seamă din anul 1945. Se arată printre altele, că față de 1938, doar 50% din numărul băilor erau utilizabile. Lucrurile stăteau la fel în privința posibilităților de aplicare a tratamentului fizio-balnear.

După război se trece la refacerea stațiunii, care în anul 1948 este naționalizată și devine stațiune permanentă de interes republican. Încă din primii ani de după naționalizare se trece la captarea de noi surse de apă minerală și recaptarea celor vechi. Sunt construite noi bazine de acumulare a apei minerale. Astfel se ajunge ca stațiunea să

fie alimentată cu ape minerale din peste 15 surse (izvoare, puțuri, sonde). Odată cu mărirea și înmulțirea surselor de apă minerală, în stațiune se introduc noi proceduri. Se adaugă secții de: helioterapie, kinetoterapie, săli de cultură fizică medicală, iar vechea aparatură medicală este înlocuită cu alta nouă la nivelul tehnicii actuale.

În felul acesta, s-au creat posibilități de acordare de tratamente și proceduri balneofizioterapice, pe profiluri de cură, unui număr sporit de vizitatori. Dacă statisticile consemnau în anul 1938 circa 107.000 proceduri acordate, în anul 1980 numărul acestora a atins 1.800.000, ceea ce reprezintă o creștere impresionantă.

Nici vilele și sanatoriile nu rămân la nivelul antebelic sau de la naționalizare.

Prin trecerea stațiunii în rândul celor permanente, de rang republican, sanatoriile sunt refăcute, se introduce încălzirea centrală și se asigură un grad de confort sporit. Pe lângă refacerea și dotarea vilelor, se construiesc altele noi, iar pensiunile sunt reutilate și dotate corespunzător noilor cerințe. Ca urmare a măririi permanente a spațiului de cazare și numărul turiștilor a crescut corespunzător, de la 5370 – cel mai mare număr în anii antebelici – la peste 40.000 în anul 1980. În anul 1973 s-a construit satul de vacanță „Silva”, iar în anul 1984 se inaugurează hotelul sindicatelor (U.G.S.R.) actual „Oltenia”. Și localitatea Băile Govora a cunoscut o dezvoltare edilitară și economică ascendentă. În oraș s-a introdus rețeaua de apeduct și canalizare, au fost asfaltate șoseaua principală și unele drumuri laterale, etc. piața orașului a fost modernizată. Au fost construite noi edificii: clădirea liceului industrial, care ulterior a fost extinsă, noul local al poștei, noul sediu al Policlinicii orașenești, blocurile de locuințe, ștrandul „Salus” și o modernă bază sportivă.

Importante investiții au fost destinate amenajării pârâului Hința și afluenților săi, care în raza stațiunii au fost supuși unor lucrări de îndiguire și drenare în vederea stăvilirii torenților. În anul 1977, localitatea a fost racordată la sistemul de telefonie automată.

Pentru turiștii și vizitatorii stațiunii s-a construit în anul 1973, satul de vacanță „SILVA”, cu 100 de locuri de cazare. În oraș s-a introdus rețeaua de apeduct și canalizare, a fost racordat la sistemul energetic național, au fost asfaltate șoseaua principală și unele drumuri laterale. Piața orașului a fost modernizată. Au fost construite noi edificii: clădirea liceului industrial – care ulterior a fost extinsă, noul local al poștei (inaugurat în anul 1979), blocuri de locuințe. Importante investiții au fost destinate amenajării pârâului Hința și afluenților săi, care în raza stațiunii au fost supuși unor ample lucrări de îndiguire și drenare.

În anul 1977, localitatea a fost racordată la sistemul de telefonie automată. În același an, în oraș s-a inaugurat „Colecția de arheologie și carte veche Pr. Gheorghe Petre-Govora”, unde sunt expuse numeroase obiecte descoperite în raza Govorei și a județului Vâlcea (începând din paleolitic și până în secolele X – XII).

Hotelul „Oltenia” (fost U.G.S.R.) a fost inaugurat în anul 1985. În anul 1998 se inaugurează noul sediu al administrației publice locale și blocurile de locuințe L1, L2 și L3. În aceeași perioadă se dă în folosință blocul K, la parterul căruia se găsește noul sediu C.E.C. și Agenția Băncii Române pentru Dezvoltare (B.R.D.).

În anul 2005 a fost dat în folosință Hotelul „Belvedere”, aparținând BĂILE GOVORA S.A., care funcționează pe amplasamentul fostului sanatoriu balnear pentru copii.

Între anii 2005-2007 s-au amenajat câteva pensiuni turistice, cum ar fi: Lili, Mara, Madalina, Ana etc.

În anul 2007 s-au finalizat lucrările de reabilitare a clădirii liceului din localitate, proiect finanțat de Banca Mondială prin Programul de Reabilitare a Instituțiilor Școlare. În același an au început lucrările de reabilitare a sălii de sport a liceului.

Clima

Băile Govora au un climat continental moderat de coline, caracterizat prin veri răcoroase și ierni blânde. Temperatura medie anuală este de cca. 9⁰ C (media lunii iulie, 19⁰ C, iar a lunii ianuarie, -3⁰ C).

Precipitațiile medii anuale înregistrează 840 mm, cu un minim în luna septembrie. Umiditatea relativă a anului se situează la 60-70% în sezonul cald și 70-80% în cel rece. Presiunea atmosferică oscilează între 730-735 mm.

Atmosfera din zonă conține o cantitate redusă de polenuri alergogene, fiind prielnică persoanelor cu afecțiuni respiratorii superioare, ori cu stări de surmenaj sau debilitate.

Din cauza iodului din atmosferă, stațiunea este contraindicată hipertiroizienilor.

Flora și fauna

Dealurile subcarpatice din jurul stațiunii Băile Govora sunt acoperite cu păduri de stejar, de goruneto-făgete și de făgete. În general, pe fața sudică apar stejăretele, pe culmi goruneto-făgetele și pe versanții nordici, mai reci, făgetele.

Pădurile de goruneto-făgete au cea mai mare răspândire, ocupând culmile dealurilor și sunt bogate în specii de amestec. Astfel, pe lângă speciile dominante – stejar (*Quercus petraea*) și fag (*Fagus silvatica*) – apar și altele: carpenul (*Carpinus betulus*), teiul (*Tilia cordata* și *Tilia platiphyllos*), jugastrul (*Acer campestre*), frasinul (*Frasinus excelsior*), mojdreanul (*Fraxinus ornus*), ulmul (*Ulmus carpinifolia*), etc. Etajul arbustiv este format din alun (*Coryllus avellana*), lemn cîinesc (*Ligustrum vulgare*), corn (*Cornus mas*), sânger (*Cornus sanguinea*), soc (*Sambucus nigra*) și clocotiș (*Staphzllea pinnata*). Apare și iedera (*Nedera helix*) ca plantă agățătoare.

Etajul ierbaceu, foarte divers ca bogăție în specii, este format din: merișor și afin (*vaccinium vitis-idaea* și *vaccinium myrtillus*), iarbă neagră (*Calluna vulgaris*), mușchi (*Xanthoria parietina*), etc.

Flora ornamentală din parcurile stațiunii cuprinde numeroase specii lemnoase.

Parcul central – operă a arhitectului francez Pinard – reunește pe o suprafață de 20 ha, specii valoroase de arbori dintre care amintim: tisa (*Taxus baccata*), bradul argintiu (*Abies concolor*), molidul (*Picea abies*), pinul (*Pinus nigra*, *Pinus silvestris* și *Pinus strabus*), zada (*Larix decidua*), arinul (*Alnus glutinosa*), plopul (*Populus alba*), salcia (*Salix caprea* și *Salix babylonica*), arțarul (*Acer negundo*), platanul (*Platanus acerifolia*), castanul sălbatic (*Aesculus hippocastanum*), liliacul (*Syringa vulgaris*) și altele.

Tot pe aleile Parcului Central se află statuile lui Mihai Eminescu și I. L. Caragiale, statuia generalului Nicolae Popescu Zorileanu (1848-1921), primul cercetător și întemeietor medical al Băilor Govora. Statuia este opera sculptorului D. Mățănanu și pietrarului E. Vensan din București, sub conducerea lui Spiridon Georgescu și a fost ridicată în anul 1930 „*prin subscripția camarazilor și suferinșilor recunoscători*”. O altă statuie este cea a doctorului H. Botescu, ridicată de „Societatea Govora-Călimănești” în anul 1920 de același sculptor D. Mățănanu, în semn de recunoștință pentru cel care în anul 1911 înființează la Băile Govora primul laborator de balneologie din țară.

În complexul frunzișului de fag și stejar se întâlnesc ciuperci aerobe, unele dintre ele fiind comestibile (mînătarca, creița, bureții iuți) și jucând un rol important în descompunerea frunzișului de foioase.

Prin bogăția speciilor sale lemnoase, arbustive și ierboase, flora contribuie la crearea unui climat specific, utilizat cu bune rezultate în tratamentul unor boli respiratorii, pe lângă rolul său estetic.

Fauna este caracteristică zonei temperat-continentale. În pădurile din jurul stațiunii se întâlnesc: veverița, bursucul, pîrșul, iepurele, căprioara, vulpea, iar dintre păsări: mierla, sturzul de vîsc, pițigoiul, gaița, privighetoarea mică, pitulicea, țicleanul, ciocănitoarea și ghionoaia mică.

În stațiune, pe alei, adeseori putem surprinde veverițele care se lasă ademenite de o nucă sau alte „bucate” oferite cu generozitate de vizitatori.

Agricultura

De la atestarea documentară și până în prima jumătate a secolului XX agricultura constituia principala ocupație și sursă de venit a locuitorilor.

În anul 1900 comuna Govora era compusă din 489 de familii majoritatea agricultori în afară de 25 de meseriași (dulgheri, olari, tâmplari, fierari) și țigani lăutari. Terenul arabil era de 785 ha., majoritatea obținut în baza Legii Agrare din 1864. Cea mai răspândită activitate agricolă era pomicultura (se produceau între 200 hl. și 450 hl. țuică) urmată de creșterea animalelor (existau 307 boi, 480 vaci, 554 porci) și de stupărit (existau 194 de stupi).

În Băile Govora agricultura deținea ponderea cea mai mare din ocupația locuitorilor deși suprafețele agricole erau relativ mici (250 ha. în 1938). După anul

1930 o parte din localnici lucrau temporar în cadrul societății Govora-Călimănești sau la diferiți proprietari iar numărul acestora a crescut considerabil după 1948 și în special după permanentizarea funcționării stațiunii.

Locuitorii deținând suprafețe mici de teren și aflate în pantă în Băile Govora nu s-a constituit C.A.P. ci doar întovărășirea „30 Decembrie”, fondată în 1962. Între anii 1960-1964 s-au plantat 72 ha. cu pomi fructiferi, iar în 1988 pe o suprafață de 30 ha. se înființează Ferma pomicolă Govora în cadrul Stațiunii de Cercetare și Producție Pomicolă Vâlcea, desființată după 1991.

Industria

Este axată în principal pe turism. BĂILE GOVORA S.A. și SIND ROMÂNIA S.R.L., Filiala Băile Govora sunt cele două mari societăți comerciale cu profil de turism. Datorită specificului localității, în Băile Govora nu s-au desfășurat activități industriale de anvergură. Activitățile industriale desfășurate în Băile Govora în ordine cronologică au fost următoarele:

- producția de apă potabilă și distribuirea acesteia către agenții economici și populație prin „Uzina de apă” din satul Barcane, com. Păușești Otăsău situată la 6 km. de Băile Govora. Din 1913 până în 1949 aceasta a aparținut Societății Govora-Călimănești; din 1949 până în 1960 Direcției Sanatoriilor Balneare Govora; din 1960 până în 1962 Întreprinderii Economice Regionale Balneare Govora, iar din februarie 1962 a trecut în administrarea I.G.O. Govora, fost GOSCOM S.A. Băile Govora, iar ulterior în administrarea APAVIL S.A. Rm. Vâlcea.
- producția de energie electrică furnizată de uzina electrică care a funcționat din 1910 până în 1953 și care producea curent continuu la tensiunea de 110 volți cu care era alimentat Pavilionul de Băi, Hotelul Palace și asigura iluminatul public. În acest scop funcționau două generatoare electrice AEG acționate de două motoare diesel monocilindru orizontal tip DEUTZ fabricate în 1910.
- secție de panificație - de fapt o mică brutărie - situată pe str. Eroilor, nr.2 înființată în 1952 și care a funcționat până în 1988. Între anii 1989-1990 s-a construit o nouă fabrică de pâine situată la intrarea în oraș, pe str. T. Vladimirescu, nr.2. Ulterior fabrica a fost preluată de ”Mopariv” Rm. Vâlcea iar din 1998 și-a încetat activitatea.

În Băile Govora își desfășoară activitatea Societatea TECHNO HOUSE CO. LTD. S.R.L. care produce diferite piese metalice - în special flanșe - obținute prin așchiere.

În localitatea Gătejești își desfășoară activitatea S.C. „LAND BERTINI” S.R.L. care produce materiale de construcții și semifabricate din beton.

Populația

Conform datelor la nivelul anului 1995 în Govora trăiau și munceau 3.023 de cetățeni, respectiv 1.453 bărbați și 1.570 femei. După naționalitate sunt 3.016 români, 4 maghiari, 3 germani, iar în raport de religia declarată la recensământul din 1992 avem 3.010 ortodoxi, 5 romanocatolici, 2 greccatolici, 1 reformat, 1 unitarian, 3 adventiști, 1 alte religii.

Datele furnizate de Direcția Județeană de Statistică Vâlcea, în anul 2006, se prezintă astfel:

▪ Populație stabilă	2.992 loc.
▪ Nr. gospodării	1.034
▪ Nr. pensionari	899
▪ Nr. salariați	949
▪ Nr. șomeri	136
▪ Nr. studenți	50
▪ Nr. absolvenți facultate	235
▪ Nr. salariați instituții publice	77

Primăria

La înființarea stațiunii balneare Govora, problemele administrativ teritoriale erau rezolvate de primăriile comunelor învecinate Păușești-Otăsău sau Govora care aparțineau unor plase diferite, respectiv Ocolului și Cozia reprezentând un impediment pentru localnici și în special pentru vizitatorii care doreau să dobândească proprietăți în zonă.

Din 1909 localitatea Govora primește denumirea oficială de comuna rurală Băile Govora care cuprindea localitățile Curături, Prajila și stațiunea balneară Govora.

Dezvoltarea stațiunii, noile împroprietări și noua împărțire administrativ teritorială de după primul război mondial, au dus la apariția plasei Govora cu reședința în Băile Govora. În această situație, vechiul local din comuna Govora devenind neîncăpător, primăria s-a mutat în fosta vilă „ANTOINETTE”, cumpărată la 6 iunie 1923 de la proprietarul lt.col. I.N.Negulescu. Clădirea compusă din 12 camere din care 6 complet mobilate, anexa și terenul cu suprafața de peste 1900 mp au fost dobândite și trecute în proprietatea statului, în numele comunei Băile Govora prin act de vânzare-cumpărare legalizat, încheiat între proprietar și reprezentantul comunei, primarul Petre D. Popescu (Decretul Regal nr. 11174/20 martie 1923 publicat în Monitorul Oficial nr. 6/1923).

Din anul 1923 strada unde se afla clădirea s-a numit strada Primăriei iar după 1950 strada Sfatului, denumire pe care o poartă și în prezent.

Primăria a funcționat în continuare în acest local timp de 30 de ani iar în anul 1927 în această clădire s-a consemnat denumirea oficială de comună urbană Băile Govora, iar din anul 1930 pe documentele oficiale ștampila primăriei apare cu rectificarea făcută cu mâna, în locul cuvântului „comuna” apărând cuvântul „oraș”.

Din 18 august 1957, în urma demersurilor autorităților din acel timp primăria se mută pe artera principală a orașului, pe str. T. Vladimirescu, nr. 80 în fosta vilă „Farmache”, trecută din 1948 în proprietatea Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale unde funcționau Clubul și Biblioteca „M. Sadoveanu”. Mutarea s-a făcut în

baza Ordinului M.S.P.S. nr. 524 din august 1957, perfectată prin procesul verbal încheiat la 24 oct. 1958.

În anii următori clădirea a fost modificată și dotată cu încălzire centrală, în care primăria a funcționat până la 26 septembrie 1998 când s-a inaugurat noul și actualul local, beneficiind de spații corespunzătoare și dotări din cele mai moderne, situat pe str. T. Vladimirescu, nr. 75-77. Acesta este construit pe o suprafață de 1.200 mp în stil arhitectonic alsacian, după proiectul arhitectului Doina Negoită. Clădirea este structurată pe mai multe nivele, compusă din două corpuri unite printr-un turn și cuprinde sală de ședințe, sală pentru oficierea căsătoriilor, sală de protocol, încăperi pentru birouri, dotate cu mobilier și aparatură modernă, corespunzând din toate punctele de vedere celor mai exigente cerințe.

Conducerea administrativă a orașului Băile Govora în legislatura 2004-2008 este asigurată de Consiliul local format din: Ion Marinescu, Călin Mihuț, Gheorghe Ciurican, Gheorghe Petrescu, Eugen Aron, Eugen Oteșanu, Răzvan Dumitrescu, Alexandru Radu, Marinela Etineanu, Ion Dumbrăvescu, Ion Popescu și de secretar Gugu Cristinel, viceprimar Mihai Tudosie, primar Mihai Mateescu.

Școala

Prima școală de cultură generală din Țara Românească a funcționat din anii 1635-1636 pe lângă Mănăstirea Govora și tiparnița acesteia, fiind susținută financiar de Patriarhia Tării Românești și cea a Ierusalimului.

Primul mare dascăl a fost călugărul Mihail Moxalie, traducătorul Pravilei și a celui mai vechi „Cronograf” cunoscut în limba română.

În comuna Govora exista școala din timpul domniei lui Alexandru Ghica (1834-1842), fiind închisă o scurtă perioadă de 6 ani, de la 1853-1859 iar din anul 1862 și până în zilele noastre a funcționat fără întrerupere.

În Băile Govora prima școală a funcționat din decembrie 1909 într-o singură încăpere a unei clădiri închiriate aflată pe str. Dragalina nr.3. În anul școlar 1909-1910 frecventau cursurile 15 elevi în clasa I, 11 în clasa a II-a, 4 elevi în clasa a III-a și 9 elevi în clasa a IV-a, în total 39 de elevi.

Datorită condițiilor necorespunzătoare de funcționare, în anul 1910, a fost închiriat un alt local, o casă țărăneasca proprietate a fam. Rogojinoiu situată pe str. T. Vladimirescu la nr.124, azi demolată.

Primul învățător a fost d-na Maria Ionescu, urmată de Mihail Săndulescu, Aurel Săftoiu (de la 1.09.1913), Dumitru Mateescu, Petre P. Popescu (1.05.19922), Eugenia Rogojinoiu, Mihai Chituc, Gheorghe (Getă) Zamfirescu, soții Valeriu și Lucreția Mihăescu.

În anul 1921 începe construcția imobilului iar la 1 iunie 1923 se dă în folosință integral școala Primară nr.1 situată pe un teren vecin cu primăria (azi str. Școlii, nr.1). Inițial acest prim local propriu era compus din 2 săli de clasă spațioase și cancelarie la parter iar la etaj era locuința directorului școlii. La această școală activau Petre P.

Popescu, director, Eugenia Rogojinoiu și Maria Popescu, învățătoare. Începând cu acest an a funcționat și școala primară nr.2 din satul Gătejești, până la această dată copiii localnicilor frecventau cursurile școlii din Bunești, aceasta fiind mai apropiată decât cea din Govora.

Din anul școlar 1938-1939 și până în anul 1945 funcționau la Băile Govora și clasele V-VII cu un număr total de 138 de elevi pregătiți de 4 învățători, iar între anii 1945-1948 a funcționat Gimnaziul Unic Mixt având un corp didactic format din 4 învățători.

Din anul 1948, în urma reformei învățământului gimnaziul se transformă în Școala Elementară cu clasele I-VII.

În anul 1949 școala primește în dotare fosta vilă „Morariu” situată în strada Sfatului nr.10 care avea 23 de încăperi, unde a funcționat primul internat și 2 săli de clasă.

În anii 1953-1954 vechiului local al școlii i se adăugă încă 2 săli de clasă prevăzute cu intrări separate.

Începând cu anul 1956 a funcționat o secție serală care cuprindea și clase liceale, corpul didactic fiind deja format din personal cu studii superioare astfel încât în aceste condiții s-a lichidat aproape în totalitate analfabetismul. În anul școlar 1961-1962 ia ființă prima clasă a Liceului de cultură generală curs de zi care la început a funcționat în vechiul local al cărui spațiu fusese extins cu încă 2 săli în anii 1958-1959.

În anul școlar 1960-1961 s-a construit în localitatea componentă Curături un local în care a funcționat școala elementară cu clasele I-IV.

În anul 1962 pe lângă sanatoriul de copii (fostul sanatoriu militar) se înființează o școală sanatorială cu clasele I-IX, cursurile desfășurându-se după amiaza fiind asigurate de 3 cadre didactice și 3 pedagogi.

În anul 1963 s-a dat în folosință noul local al liceului situat în strada Nuferilor, o clădire cu arhitectură tipică acelor ani, compusă din 8 săli de clasă, 2 laboratoare, spații administrative. Totodată se înființează biblioteca liceului prin comasarea bibliotecilor claselor având un fond de carte inițial de 400 de volume și care ajunge la aproape 14.000 de volume în anul 2000.

În anul 1965 frecventau cursurile 147 de elevi în clasele I-IV și 313 în clasele V-XI, în total 460 de elevi aceștia fiind pregătiți de un număr de 27 de învățători cu calificare corespunzătoare (nu s-a luat în calcul școala sanatorială).

După anul 1970 lângă clădirea liceului s-a construit o sală de sport și în anul 1974 s-au construit încă 4 săli de clasă anexate la clădirea existentă iar în curte s-au amenajat 2 ateliere necesare desfășurării activității practice.

Din anul școlar 1978-1979 se transformă în Liceu Industrial cu profil mecanic patronat de Întreprinderea de Utilaj Chimic și Forjă Rm. Vâlcea, care pregătea elevi pentru meseriile: lăcătuș mecanic, sudori, prelucrători prin așchiere, la cursuri de zi și seral. În acest scop întreprinderea patronatoare a amenajat și dotat atelierele școală cu mașini și utilaje corespunzătoare iar într-un fost cămin muncitoresc s-a amenajat

un internat pentru elevi, internat care a funcționat din 1979 până în 1991, când imobilul a fost vândut.

În anul școlar 1989-1990 la grupul școlar industrial frecventau cursurile:

- 143 elevi în clasele I-IV
- 203 elevi în clasele V-VIII
- 96 elevi în clasele IX-XI cu profil teoretic
- 324 elevi în clasele X-XII cu profil industrial
- 159 elevi în clasele serale cu profil industrial
- 39 elevi la clasa profesională

TOTAL: 964 de elevi

Începând cu anul 1993 nu s-au mai organizat cursuri serale. Astfel că în anul 1997 frecventau cursurile 326 de elevi la învățământul primar și gimnazial și 202 elevi la liceu, în total 528 elevi pregătiți de 23 învățători și profesori la învățământul primar și gimnazial și 14 profesori la liceu.

În anul școlar 1999-2000 frecventau cursurile 176 elevi la clasele I-IV, 140 elevi la clasele V-VIII și 172 elevi la clasele IX-XII, în total 488 de elevi.

Din anul 2000 Grupul Școlar Industrial redevine Liceu Teoretic conform ordinului ministerial publicat în Monitorul Oficial din luna septembrie 2000.

În anul 2007 s-au încheiat lucrările de reabilitare a clădirii liceului și au început lucrările de reabilitare la sala de sport, împrejmuirea cu gard, montarea unei centrale termice la școala și grădinița din Gâtejești, precum și schimbarea acoperișului la școala și grădinița din Gâtejești.

Instituția are în prezent, pe lângă sălile amintite, laboratoare de fizică, chimie, biologie și informatică unde își desfășoară activitatea un număr de 33 de cadre didactice și 420 elevi.

Din colectivul actual al liceului fac parte: profesorii Maria Mecu - director, Nicolae Călinoiu – director adjunct, Alina Mecu – consilier educativ, Margareta Iordache, Ion Dumbrăvescu, Viorel Paraschiv, Rita Mariana Udrea, Maria Manu, Elena Mihai, Carmen Dospina, Lavinia Mistreanu, Daniel Oprescu, Lăcrămioara Împăratu, Mălina Predescu, Mariana Ciupercă, Daniela Chituc, Camelia Pavelescu-Gheorghe, Cristina Pleșea, Mihaela Ciobanu, Nadia Cheran, Ionela Bănică, Raluca Iliescu, învățătorii: Alina Mecu, Elena Petrescu, Maria Onuț, Silvia Ungureanu, Iuliana Bălașa, Patricia Toma și educatoarele: Mioara Drăgulescu, Georgeta Pătru, Elena Iorgulescu și Vasilica Lupu.

Dispensarul medical

Până în anul 1936 în Băile Govora nu exista dispensar. În comuna Govora asistența medicală la nașteri era asigurată de o moașă comunală.

În luna aprilie 1936 în cadrul primăriei Băile Govora ia ființă „Serviciul de asistență” format dintr-un medic, un agent sanitar și o moașă comunala. În perioada 1938-1948 acesta a funcționat în vila „Iliescu”, pe strada Primăriei (în localul unde acum se află Casa de Cultură) și a avut ca primi medici pe doctor Cărciumărescu

Ștefan și doctor Florica Herăscu în subordinea cărora lucrau trei asistenți cu pregătire medie. Din anul 1957 dispensarul se mută în localul din str. Tudor Vladimirescu, nr.156 (vila 17) iar din anul 1983 se mută pe strada Sfatului nr. 4 în vila nr.13 (Vila Mihălcescu).

În anul 1989 serviciul medical era asigurat de 2 medici și 5 asistenți iar în anul 1994 își desfășurau activitatea 3 medici și 3 asistenți. Din luna august, anul 1996 dispensarul se mută în noul local a cărui construcție a început în anul 1992 și se află pe strada Tudor Vladimirescu, nr. 154. Aici funcționează două cabinete medicale individuale ale medicilor Etineanu Marinela și Floricel Maria. Primul cabinet este dotat cu electrocardiograf, aparatură pentru analize de laborator și acupunctură iar al doilea cu ecograf.

În prezent, în clădire funcționează și un serviciu medical de permanență care este asigurat 24 de ore de medici din oraș și localitățile limitrofe.

În anul 2007, Direcția Județeană de Protecție Socială Vâlcea a dat în folosință Centrul de Recuperare și Reabilitare Băile Govora, proiect finanțat prin Programul Phare.

Policlinica balneară

Pentru pacienții sosiți pentru tratament balnear a funcționat policlinica balneară aflată inițial în subordinea Serviciului Medical Balnear, condusă de doctor Ciungan Leonida, care avea în componență un cabinet de radiologie, laborator de analize, cabinet de stomatologie, farmacie care din luna mai 1970 a trecut în subordinea Întreprinderii Economice Regionale Balneare Govora cu întreg patrimoniul. Serviciul de urgență era asigurat de o cameră de gardă care avea la dispoziție permanent o ambulanță proprie și care în prezent este la dispoziția dispeceratului județean Vâlcea.

Ulterior în anul 1975 policlinica a trecut din punct de vedere administrativ în subordinea Direcției Sanitare Județene iar din anul 1990 în subordinea societății comerciale Băile Govora S.A. până în anul 2000 când a fost închisă.

Farmacia

Prima farmacie a fost înființată în 1909 de farmacistul Anghel Vîrgolici care în urma unui concurs a obținut dreptul de a înființa farmacie la parterul imobilului situat pe strada principală (fosta vilă „Eftimiu”). Din 1915 farmacia se mută în imobilul deținut în proprietate de familia Vîrgolici, situat în str. T. Vladimirescu, nr. 115. În urma decretului de naționalizare la începutul anului 1950 imobilul a intrat în proprietatea statului. Din acel an funcționează ca farmacie de stat până în anul 1993 când a fost preluată în locație de gestiune de la Oficiul Farmaceutic Pitești iar din 1995 trece în proprietatea privată a S.C. MELISE-FARM S.R.L aparținând d-rei farmacist Maria Toabeș .

În anul 2000 d-na farmacist Viorica Mustață și dl. Mihai Mircea deschid a doua farmacie particulară din Băile Govora la parterul blocului G din str. T. Vladimirescu, nr.130.

La sfârșitul anului 1949 se înființează o farmacie cu circuit închis pentru pacienții sosiți la tratament avându-l ca farmacist pe Anghel Vîrgolici și care funcționa într-un imobil de pe str. T. Vladimirescu, nr.172. Imobilul a fost demolat iar astăzi pe locul său se află clădirea Poștei și Romtelecom. Ulterior această farmacie s-a mutat la policlinica Balneară și în prezent nu mai funcționează.

Biserica

Biserica din Băile Govora poartă hramul Sfântul Ioan Botezătorul și este construită pe o arie de 27/15 m. pe str. Bisericii. Din pisania bisericii rezultă că s-a început construcția în anul 1911 în timpul episcopului Sofronie iar lucrările s-au încheiat în 1923 în timpul episcopului Bartolomeu Stănescu.

Primul pas a fost făcut în noiembrie 1909 când Nicolae Chituc membru al Consiliului Comunei, donează comunei rurale Govora terenul din punctul Stogșor, în vederea amenajării unui cimitir. Donația a fost consemnată din Ordinul prefectului nr. 9971/7 nov. 1909 către administrația plasei Govora condusă de Ioan St. Pleșoianu .

Susținerea financiară a construcției a fost asigurată de locuitorii frunțași ai Govorei: Constantin Leau (primar din 1909), Iacob Leau (secretar), Ion Rogojinoiu, Iosif D. Ciobanu (notar de la 1.martie 1909), Petre Popescu (primar în 1923), col. M. Ivanovici, G-ral Dr. N. Popescu-Zorileanu (medic diriginte al stațiunii Govora), de enoriașii din localitate și cei veniți la tratament.

În anul 1956 s-a recondiționat pictura iar în anul 1962 s-au repictat amvonul și fațada principală de renumitul pictor Stan Hermeneanu, prin grija parohului preot Matei Bălănoiu.

Între anii 1995-2000 a fost construită o nouă clopotniță din zid de cărămidă în curtea bisericii, prin grija preotului Matei Constantin deoarece vechea turlă din lemn era total degradată și totodată a fost pusă în funcțiune o modernă instalație de încălzire centrală.

Catapeteasma este din lemn de păr sculptat cu motive botanice iar iconostasul, pictat de același iscusit meșter Stan Hermeneanu, cuprinde următoarele scene:

- Răstignirea și Sfânta Treime
- Maica Domnului și cei Sase Prooroci
- Dreptul Judecător și cei Doisprezece Evangheliști
- Cina Cea de Taină și cele Douăsprezece Praznice Împărătești care încep cu Nașterea Maicii Domnului.
- Maica Domnului, Domnul Isus, Sfântul Ioan Botezătorul, Sfântul Nicolae, sub fiecare din aceste icoane fiind reprezentate scene din Minunile Înfăptuite.

Biserica este construită în stilul obișnuit al cultului ortodox, stil comun multor lăcașuri al acestui cult de pe Valea Oltului.

În anul 2007, cu sprijinul Guvernului României, a fost construit și dat în folosință Centrul de zi „Sfânta Maria” care poate oferi hrană caldă unui număr de circa 120 de beneficiari zilnic.

BISERICA GĂTEJEȘTI

Construcție absolut nouă, începută în mai 1993 sfințită în iulie 1999, poartă hramul „Adormirea Maicii Domnului”. În prezent se lucrează la pictura interioarelor, pictură fiind executată de maestrul Titi Tăcuci din București, cunoscut în județ și prin lucrările executate la Biserica din zona Nord a Municipiului Rm. Vâlcea, de la Buleta și Galicea.

Suportul financiar a fost asigurat prin grija preotului paroh Geană Ion și a primarului din acea vreme a orașului Băile Govora dr. inginer Constantin Petraru, prin contribuția inginerului Ciocoiu I. director la S.C. GOVORA S.A., inginerului Roibu Constantin, director la S.C. OLTCHIM S.A., inginerului Banu D. și a enoriașilor din

rândul cărora s-au evidențiat: Ciurican G., Antonie David, Bârzescu Florea, Tițirigă Virgil.

Casa de cultură și cinematograful

Înființată la sfârșitul anului 1949, a funcționat până în anul 1958 în câteva încăperi și o sală de la parterul vilei „Bunescu” (str. T. Vladimirescu, nr.101), clădirea a fost demolată în 1960 iar în locul ei s-a construit actuala Trezorerie.

În anul 1950 a luat ființă și căminul cultural din localitatea componentă Gătejești. În 1957 prin aplicarea H.C.M. 1365/1957 cele două lăcașuri se comasează. Primii conducători și îndrumători ai activităților din aceste instituții au fost învățătorii Gheorghe Zamfirescu (1951-1954), Valeriu Mihăescu, Claudia Șomandra (1957-1958), profesorii Lucia Labă și Traian Mustață. Activitatea din aceste cămine avea la bază cursuri de alfabetizare, învățământ agrozootehnic de masă, seri cultural distractive pentru tineret, seri de dans, activități care se restrâng treptat și își încetează cu desăvârșire după 1964.

Activitatea cultural-educativă și sportivă se desfășura în special în cadrul Clubului și Bibliotecii „Mihail Sadoveanu” înființate în 1950 și care au funcționat până în anul 1957 în clădirea din strada T.Vladimirescu, nr.80.

Baza materială și susținerea financiară erau asigurate de Direcția Balneologică din Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale care a organizat în acest scop în cadrul stațiunii balneare Govora un resort cultural alcătuit dintr-un colectiv de 4 persoane condus de organizatorul cultural Valeriu Crăciunescu, urmat de Gheorghe Preda.

În anul 1957 prin aplicarea H.C.M. 1365 se înființează Consiliul Cultural al Stațiunii Băile Govora sub conducerea directorului doctor Virgil T. Geiculescu. Sub egida acestui consiliu își începe activitatea Casa de Cultură Mihail Sadoveanu pe baza unui regulament elaborat și aprobat în aprilie 1958, instituția funcționa în localul din str. Sfatului, nr.12 (localul actual). Activitatea se desfășura cu precădere în interesul celor veniți la tratament și odihnă având un pronunțat caracter cultural educativ și de divertisment. Din 1952 până în 1970 activitatea a avut următoarea evoluție:

Rezultatele cele mai valoroase au fost obținute de Colectivul Dramatic: Locul III pe țară în 1961 cu piesa „Titanic Vals” de Tudor Mușatescu, locul I pe regiunea Argeș în 1960. Grupul vocal a obținut locul II pe țară la festivalul „Cântarea României” – 1974 și tot în anul 1974 s-a obținut locul I pe țară cu un montaj literar artistic. Principalul merit în obținerea acestor rezultate l-au avut Mircea Dumitrescu, animatorul și îndrumătorul colectivului dramatic din care făceau parte: soții Amalia și Mircea Dumitrescu, Lucreția și Valeriu Mihăescu, Florica Gogîlea, Gheorghe Zamfirescu, Mircea Ploieșteanu, Carmen Geiculescu, Traian Mustăță, Maria Mecu, Liana Ghiurcă, Taisia Baciș și profesorului Gelu Stratulat de la liceul din localitate, conducătorul ansamblului coral..

Până în anul 1966 activitatea era asigurată de un organizator cultural (Gheorghe Preda din 1957), 2 responsabili de club, 2 bibliotecari, 1 radiofonist, 1 îngrijitor, personal angajat permanent. După anul 1966 activitatea culturală era organizată și controlată de comitetul orașenesc P.C.R. prin intermediul unui Consiliu Cultural format din 17 membrii sprijinit de un colectiv de 46 de persoane.

Din decembrie 1978 Casa de Cultură trece în subordinea directă a primăriei orașului Băile Govora.

Spectacolele și principalele manifestări culturale se desfășoară într-o sală de spectacole amenajată ulterior ca cinematograful în clădirea construită între 1929-1930 după planurile primei femei arhitect din România: VIRGINIA HARET-ANDREESCU.

Având destinația inițială de Cazino construcția (rămasă neterminată) are o sală cu 420 de locuri, fosă pentru orchestră, cabine de machiaj pentru actori și prezintă o acustică excelentă. Prin modificarea balconului a fost amenajată o cabină de proiecție și pe scenă a fost instalat un ecran rulant de către I.R.C.S. Pitești. Deoarece nu era prevăzută cu nici un sistem de încălzire S.M.B. Govora (primul proprietar) a construit sobe cu combustibil solid iar după 1965 a fost introdusă încălzirea centrală. Pe locul destinat cazinoului propriu zis a fost amenajat un teatru în aer liber prevăzut cu bănci și o scenă din lemn acoperită care a fost demolată după 1985.

La sfârșitul luni mai 1977 în urma Deciziei nr.187/25.04.1977 a Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean Vâlcea clădirea și întreg inventarul au trecut în administrarea directă a Întreprinderii Cinematografice a județului Vâlcea.

Casa de Cultură a orașului Băile Govora a trecut la sfârșitul anului 1978 în administrarea Primăriei orașului Băile Govora. Dintre manifestările culturale organizate de Casa de Cultură cea mai importantă a rămas și se menține complexul de manifestări „Florile Govorei” inițiat la 14 iulie 1972, manifestare devenită tradițională având caracter zonal.

În această perioadă este reînnoit colectivul dramatic a cărui activitate a fost recompensată prin premii obținute la concursurile județene și naționale organizate sub egida festivalului „Cântarea României”. Astfel, în 1986, colectivul din care făceau parte soții Florian și Maria Ana Moise, Dini Radu, Nicu Ștefan, Rodica Stănoiu, Cătălin Ștefănescu, Liliana Lăzărescu, Carmen Roșu, Dan Dumbrăvescu, Friderich Andree, Adrian Șelaru și Mihaela Dolfi a obținut cu piesa „Cântec de leagăn pe muzică rock”, scrisă și regizată de Iulian Margu secondat de Goange Marinescu locul II la Festivalul de teatru de la Drobeta Turnu Severin. În aceeași perioadă au mai fost puse în scenă „Undeva o lumină” de Doru Moțoc, „Dulcea ipocrizie a bărbatului matur” de Tudor Popescu, „Caria dintelui de aur” de Iulian Margu.

După 1990, trecând prin condiții materiale dificile activitatea nu mai atinge nivelul anilor 1970-1980, nereușind să se adapteze condițiilor tranziției. Subsolul clădirii era folosit ca depozit de materiale, era parțial inundat punând în pericol

integritatea clădirii, iar instalația de încălzire se degradase aproape în totalitate. În fața acestei situații noul director Radu Geiculescu a apelat la prietenii și rudele din Germania care au răspuns cu promptitudine solicitării și în luna noiembrie 1993 au donat o instalație de încălzire compusă din: centrală proprie, corpuri de încălzire, instalații sanitare și aparatură electronică. Aceste donații au fost puse în funcțiune de îndată, asigurându-se astfel încălzirea instituției și în anotimpul rece.

Complexul de manifestări „Florile Govorei” s-a desfășurat în fiecare an după un program reînnoit în permanență păstrându-se însă manifestările devenite tradiționale. Anual s-au organizat cercuri de artă plastică, artă fotografică, șah, diferite concursuri. Între anii 1993-1995 a activat o formație instrumentală gen „taraf” și cenaclul cultural științific „Focul Viu”. Participând la întrecerile organizate între instituțiile de cultură formațiile Casei de cultură au obținut locul III pe județ.

În prezent, clădirea se află într-un stadiu avansat de degradare. C.L. Băile Govora a făcut numeroase demersuri pe lângă proprietarul actual – Ministerul Culturii și Cultelor – ca acest imobil să revină patrimoniului orașului Băile Govora, însă fără succes.

Biblioteca

În jurul anului 1891, în Băile Govora funcționează sporadic o secție a "Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor" care avea și o bibliotecă.

La preluarea stațiunii în anul 1910 de "Societatea Govora-Călimănești" este organizată și o bibliotecă în cadrul clubului de la "Hotel Palace".

După anul 1948, în Băile Govora funcționează o bibliotecă cu cca. 700 de volume având sediul la "Vila Silva" (fostă "1 Mai") și bibliotecari pe d-nul Mircea Țigănilă și d-na Margareta Dabija.

În anul 1952 se înființează Biblioteca publică din Băile Govora având ca bibliotecar pe d-na Ileana Ghiurcă care lucrează în această funcție până în anul 1982 când se pensionează.

Din anul 1970, biblioteca din Băile Govora devine bibliotecă orășenească cu un fond de 26.000 de volume, asigurând necesitățile de informare și de lectură, atât localnicilor, cât și ale vizitatorilor veniți în stațiune la odihnă și tratament.

În Băile Govora au funcționat de-a lungul timpului mai multe puncte de împrumut carte, aparținând diverselor instituții care își desfășurau activitatea și pe teritoriul orașului: C.F.R., M.F.A., Ministerul Sănătății și C.G.M. (ulterior transformat în C.C.S. - Consiliul central al sindicatelor). La punctul de împrumut de la "Vila Silva" bibliotecari erau d-nul Ștefan Dumitrescu și d-na Mariana Popa, iar mânăitor carte d-nul Eugen Cîmpeanu. La punctul de împrumut de la Hotel Palace bibliotecari erau d-na Alexandrina Popescu și d-na Elena Bodescu, iar mânăitor carte era d-nul Vasile Dobrin.

În anul 1977, după cutremurul din 4 martie biblioteca își mută sediul de la Casa de cultură în fosta vilă "Dr. Țăranu" din str. Tudor Vladimirescu, nr. 174, unde funcționează și în prezent.

Din anul 1962, lucrează ca bibliotecar și d-na Angela Nistor până în anul 1992 când se pensionează. După pensionarea în anul 1982 a d-nei Ileana Ghiurcă, a fost încadrat bibliotecar d-nul Petre Tănăsoaica care a lucrat până în anul 1988, când este încadrată mănuior carte d-na Maria Cărpiniș. La plecarea acesteia în anul 1990, mănuior carte este d-na Mihaela Dolfi, iar după pensionarea d-nei Angela Nistor, din anul 1992 bibliotecar este d-nul Valentin Dolfi.

O data cu desființarea punctelor de împrumut de la "Vila Silva" și "Hotel Palace", în anul 1977, fondurile de carte intră în fondul principal al bibliotecii orășenești. Pe lângă colecția de periodice, biblioteca are în momentul de față 56.000 de volume, cuprinzând enciclopedii, dicționare, literatură științifică și tehnică, beletristică și cărți cu autografele unor scriitori care au vizitat stațiunea.

În anul 2005 biblioteca a fost mutată la parterul Casei de cultură deoarece imobilul în care a funcționat a fost revendicat și câștigat în instanță de către moștenitorii fostului proprietar.

Fostul sediu al Bibliotecii orășenești

Muzeul

În același an se inaugurează „Colecția de arheologie și carte veche” a preotului Gheorghe Petre-Govora, un neobosit cercetător și arheolog local. Colecția donată

Muzeului Județean Vâlcea cuprinde obiecte descoperite în raza Govorei și a județului Vâlcea, începând din paleolitic și până în secolele X – XII. Multe dintre exponate sunt unicate de o valoare științifică deosebită care atestă locuirea permanentă a acestei vechi vetre vâlcene, conviețuirea daco-romană (un cuptor din sec. III e.n.) și perioada de etnogeneză a poporului român. La etaj, colecția cuprinde cărți rare, tipărite în țară sau peste hotare în secolele XVII – XVIII,

lucrări deosebit de importante pentru istoria culturală națională. În anul 1995, când s-au împlinit 25 de ani de la înființarea muzeului, Gheorghe Petre-Govora publica la Rm. Vâlcea, sub egida Muzeului Județean – lucrarea „**O preistorie a nord-estului Olteniei**”. În prefață, prof. Dumitru Berciu, remarcă: „*Cunosc lucrarea Părintelui Gheorghe Petre-Govora, cu atât mai bine cu cât am văzut-o înainte de a fi așternută pe hârtie și de a se formula concluziile necesare unei încadrări istorice, științifice. Ea se sprijină pe o excepțional de bogată documentare adunată de autor în decurs de o*

viață întreagă. Este cea mai frumoasă moștenire pe care o aduce la cei 85 de ani împliniți anul acesta și pe care o încredințează orașului ca o dovadă a prețuirii pentru păstrarea lui în cadrul unui așezământ, ca Muzeul de la Govora”.

Transporturile

Fiind așezată în afara principalelor căi de comunicație care legau Rm. Vâlcea de celelalte localități importante din județ și din țară, pentru Băile Govora transporturile au constituit dintotdeauna o problemă. Accesul către stațiune se făcea pe un drum de țară care în cea mai mare parte urma cursul râului Govora și care lega mănăstirea de halta C.F.R. și moșia Brătienilor.

Inițial transporturile erau asigurate de mijloace cu tracțiune animală: birje, trăsuri, care, căruțe și chiar apele minerale erau transportate cu sacalele.

În luna mai 1905 un întreprinzător solicită și obține aprobarea prefecturii pentru a înființa un „Serviciu de automobile” care urma să asigure și serviciul poștal. Probabil că serviciul a funcționat doar o scurtă perioadă deoarece nu există date care să confirme existența și eficiența acestuia în timp. Tot în luna mai a anului 1905, M.Rădulescu-Ghidarcea proprietarul „Societății de Tramcare” din Craiova, la îndemnul dr. Nicolae Popescu-Zorileanu și a celor mai importanți proprietari din Băile Govora (Bunescu, Stefanescu, Bereșteanu) obține aprobarea înființării unui „Serviciu Regulat de Tramcare și Breacuri” care trebuia să asigure legătura dintre Băile Govora și halta C.F.R.

Acestea au fost premisele construirii, câți va ani mai târziu, a unei linii de cale ferată îngustă (decovil) între gara C.F.R. Govora și Băile Govora, linie care avea punct terminal în stațiune, o haltă și un depou amenajate în apropierea locului unde astăzi se află baza sportivă „ADITEN”. Condițiile precare oferite călătorilor, dese reclamații venite din partea proprietarilor plantațiilor din vecinătatea liniei, modernizarea șoselei și concurența puternică din partea taxiurilor au dus la desființarea acestui mijloc de transport aproximativ după anul 1935.

După 1955, transportul pasagerilor de la gara Govora la stațiune și retur a fost asigurat de mijloacele de transport în comun ale statului (I.R.T.A., D.J.T.A.). Între anii 1957-1965 Direcția Sanatoriilor Balneare Govora a pus, în același scop, la dispoziția pacienților un autobuz de capacitate medie care nu a mai fost înlocuit după scoaterea din uz.

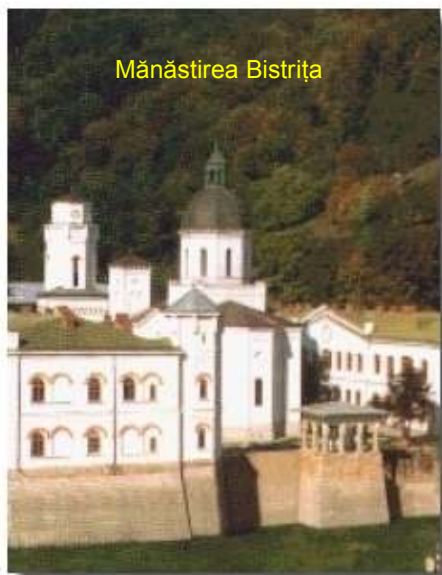
După 1990 transportul de persoane între stațiune și gara Govora a fost organizat sporadic de diferite societăți private de transport și de diferiți particulari. În prezent transportul călătorilor către și de la gara Govora este asigurat în proporție de 90% de către S.C. COMTRANS S.A din Rm. Vâlcea.

Trasee turistice

Pe meleagurile vâlcene și în împrejurimile stațiunii Băile Govora se află peste 300 de monumente istorice și de artă, de la tezaure neolitice, la vestigii dacice și romane și necropole paleocreștine, păstrate în muzee din Rm. Vâlcea și Govora, la Cosata – Ocnița, în siturile de la Slătioara, Bivolaru, Costești, ori în Complexul muzeal Măldărești .

La numai 6 km. de stațiune, Mănăstirea Govora, începută de Vlad Dracul, în secolul al XV-lea, refăcută de Radu I și înzestrată mai apoi de Matei Basarab cu o

tiparniță, la care s-a tipărit cea dintâi carte de legi românească. Cel mai frumos și mai rafinat exemplar de arhitectură românească, Mănăstirea Horezu, înălțată în 1693, de C. Brâncoveanu și inclusă în patrimoniul UNESCO în 1995.

Mănăstirea Dintr-un Lemn (sec. 17) ascunde o icoană făcătoare de minuni a Fecioarei. Mănăstirea Bistrița (1491), Cotmeana (1387), Arnota (1634), Surpatele (sec. 15), Cozia, pe Olt devenită lăcaș veșnic construită de Mircea cel Bătrân, sunt locuri minunate care dau splendoare și înobilează această frumoasă zonă.

Împrejurimi : excursii, monumente istorice, culturale sau de artă

Băile Govora, datorită așezării într-o zonă de coline și păduri de un pitoresc inedit, este în centrul zonei de răspântie a artei Brâncovenești.

Se pot face excursii pentru vizitarea acestor monumente istorice mergând pe jos, deci într-o drumeție mai mult sau mai puțin lungă, sau cu autoturismul și autobuzele până la anumite distanțe și

apoi mergând pe jos până la destinație.

Mănăstirile atrag prin pitorescul, prin arta păstrată, mai toate fiind așezate într-un loc frumos, cu împrejurimi când aspre de apărare, când blânde ca pentru contemplare.

Când vii sau mergi la gară se poate vizita Mănăstirea Govora care este impunătoare așezată pe un deal care o pune în evidență.

De la Mănăstirea Govora, pe cărări tăiate prin pădure, peste muchie de deal, cobori la Mănăstirea Surpatele și apoi la Mănăstirea Dintr-un Lemn.

Vizitarea lor se poate face și pe drumul județean ce trece prin comuna Păușești – Otăsău – Surpatele- Frâncești.

Ceva mai la dreapta de Băile Govora, pe drumul ce merge în comuna Pietrari și de aici către Horezu se poate vizita Mănăstirea Bistrița.

Drumul forestier prin cheile Bistriței vâlcene, de un pitoresc inedit, circa 600m. lungime, urcă la izvoarele Bistriței în Munții Căpățânii sub vârful Zmeuratului cu o înălțime de 1938 m.

De la Bistrița, pe șoseaua spre carieră sau pe o potecă lungă de circa 15 km. se ajunge la Mănăstirea Arnota, ctitoria lui Matei Basarab. În drum se poate face un popas la Schitul Păpușa(1711-1712).

Întorși spre șoseaua către Horezu la 3 km. pe dreapta se ajunge în satul Romani la Mănăstirea Horezu ce seamănă cu o cetate cu ziduri groase din cărămidă și piatră.

Este o bogăție ornamentală, socotită cel mai reprezentativ monument al arhitecturii epocii este de o inestimabilă valoare de artă „așa numitul” stil brâncovenesc.

La întoarcere, înainte de a intra în Horezu, pe un drum local ce se desprinde în stânga ajungi la complexul muzeistic Măldărești, format din două cule, construcții specifice nordului Olteniei.

De la Horezu poți merge mai departe spre peștera Polovragi, și mai departe spre Novaci și de aici mai departe la cabana Rinca.

Din Băile Govora se mai pot face excursii pentru vizitarea stațiunilor Ocnele Mari și Ocnița.

Ajungând în municipiul Rm.Vâlcea se pot vizita: Muzeul județean, Casa memorială Anton Pann, Dealul Capela cu monumentul Eroilor, Complexul muzeistic memorial Gheorghe Magheru, Parcul Zăvoi amenajat din ordinul domnitorului Barbu Știrbei, Muzeul arhitecturii populare vâlcene de la Bujoreni.

Ajungând în cunoscutele stațiuni balneare Călimănești – Căciulata - Cozia și apoi spre valea Lotrului spre stațiunea Voineasa. Pe acest traseu nu trebuie uitat să vizităm Mănăstirea Cozia-mărturie a epocii de glorie a neamului nostru de sub domnia lui Mircea cel Bătrân.

Tot de la Vâlcea se ajunge la stațiunea Olănești unde se pot vizita cele 23 izvoare de ape minerale și o serie de alte obiective turistice de importanță deosebită în zonă.

Acestea sunt numai o parte din drumețiile și excursiile care se pot face și care alături de plimbările prin stațiunea Govora pot constitui momente de neuitat pentru cei ce vin la odihnă sau la tratament.

În ciuda situației financiare dificile prin care trece întreaga țară, actuala administrație se străduiește să răspundă solicitărilor cetățenilor orașului și să lase moștenire urmașilor o bogată zestre materială și spirituală.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Vasile Berbece, Victor Botrinic, - Băile Govora / Băile Ocnele Mari, Ed. Sport –
Sergiu Purece Turism, București, 1982.
- Vasile I. Berbece, Costea - Vâlcea, ghid turistic al județului, Ed. Sport –
Marinoiu, Aurel Matei, Turism, București, 1976.
- Gheorghe Mămularu
- I. Ionescu – Dunăreanu, Mihail - Prin Oltenia subcarpatică, Ed. Meridiane,
Cristescu București, 1969.
- I. Țugui, N. Chesăraicu - Pe Olt, jiu și Mureș, Ed. Meridiane, București,
1968.
- Costea Marinoiu - Istoria cărții vâlcene, sec. XVII – XVIII, Ed. Scrisul
Românesc, Craiova, 1981.
- Lavinia Munteanu, Constantin - Ghidul stațiunilor balneoclimatice din România,
Stoicescu, Ludovic Grigore Ediția a II – a revăzută și adăugită, Ed. Sport-
Turism, București, 1986.
- Petre Gheorghe-Govora - Govora de la primii oameni la contemporani, Ed.
Petras, Rm. Vâlcea, 2001.
- Constantin Deaconu - Arhitectură în peisaj, Ed. Planeta, București, 1999.
- Traian Mustață - Manuscrise.
- Virgil Geiculescu - Manuscrise.
- *** Județele și orașele României în cifre și fapte,
Volumul I / A – Orașele României, București, 1995.

Tehnoredactare computerizată:

Mihai Mecu – consilier IT, proiecte și programe la Primăria orașului
Băile Govora. © 2008

Tehnoredactare computerizată

Mihai Mecu